

ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΙΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

στα ελληνικά μνημεία unesco

ΠΑΛΑΙΑ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

17

► συντελεστές έργου

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

Αναστασία Λαζαρίδου, Δρ Αρχαιολόγος, Επίτιμη Προϊσταμένη Διεύθυνσης Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων & Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων
Νικολέττα Σαραγά, Αρχαιολόγος, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Διεύθυνσης Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων & Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

ΣΥΛΛΗΨΗ–ΙΔΕΑ

Ανδρομάχη Κατσελάκη, Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων & Επικοινωνίας, ΔΑΜΕΕΠ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗ–ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ανδρομάχη Κατσελάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΑΞΗΣ

Νικήτας Γεωργιόπουλος, Αρχαιολόγος, ΤΕΠΕ, ΔΑΜΕΕΠ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ–ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Αθηνά Παπαδάκη, Αρχαιολόγος, ΜSc Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων, ΤΕΠΕ, ΔΑΜΕΕΠ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ–ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σπήλιος Πίστας, Γραφίστας, ΤΕΠΕ, ΔΑΜΕΕΠ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

Ελευθερία Βλάχου, Αρχαιολόγος–Μουσειολόγος
Αθηνά Παπαδάκη

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΤΥΠΩΝ

Ειρήνη-Μαργαρίτα Καλομοίρη, Γραφίστρια–Μουσειολόγος
Βασίλης Δημόπουλος, Γραφίστας, ΤΕΠΕ, ΔΑΜΕΕΠ
Σπήλιος Πίστας, Γραφίστας, ΤΕΠΕ, ΔΑΜΕΕΠ
Ειρήνη Χαραλαμπίδη, Γραφίστρια, ΤΕΠΕ, ΔΑΜΕΕΠ

ΕΡΕΥΝΑ–ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ

Ιωάννης Βαξεβάνης, Αρχαιολόγος Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων
Ελευθερία Βλάχου
Νικήτας Πάσσαρης, Δρ Αρχαιολόγος Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων
Αθηνά Παπαδάκη

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΝΤΥΠΩΝ

Ιωάννης Βαξεβάνης
Αθηνά Παπαδάκη

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Εφορεία Αρχαιοτήτων Κέρκυρας

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Translix USCS IKE

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Radiant Technologies: Ανδρέας Σαντρουζάνος
Σπήλιος Πίστας

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Pressius Arvanitidis

► ευχαριστίες

Αδαμαντία Ρηγάκου, Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη ΕΦΑ Κέρκυρας
Αγγελική Ροδίτη, Αρχαιολόγος, ΕΦΑ Κέρκυρας

Ευχαριστούμε το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη για τη δωρεάν χρήση του εικονογραφικού υλικού από την ιστοσελίδα www.travelogues.gr

ISBN 978-960-386-607-7

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού διατηρεί τα πνευματικά δικαιώματα επί των απεικονιζόμενων αρχαίων και επί των φωτογραφιών και ο Οργανισμός Διαχείρισης & Ανάπτυξης Πολιτισμικών Πόρων εισπράττει τα τέλη δημοσίευσης αυτών (©ΥΠΠΟ-ΟΔΑΠ). Χρησιμοποιούνται επίσης εικόνες με copyright ©UNESCO, ©Wikimediacommons, ©OUR PLACE The World Heritage Collection. Διαφορετική προέλευση εικόνων αναφέρεται στην ενότητα προέλευση εικόνων. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη.

Copyright © 2023 Υπουργείο Πολιτισμού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

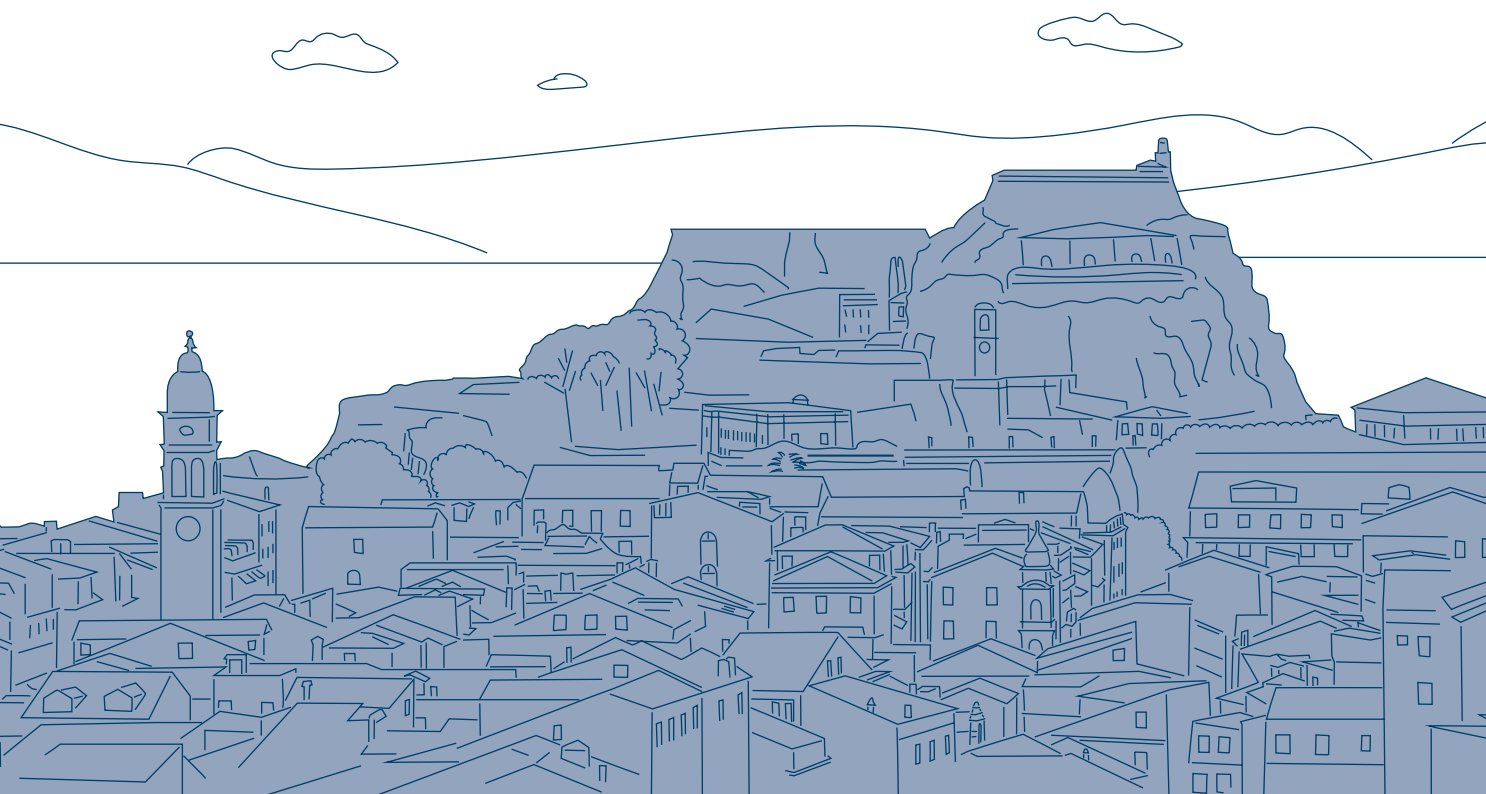
Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ 2014-2020.

ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΙΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ
στα ελληνικά μνημεία unesco

Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας

Δέκα Βήματα μέχρι...

1

Η πόλη ιδρύθηκε το 734 π.Χ. ως αποικία των Κορινθίων.

Το νησί της Κέρκυρας ωστόσο αποικίστηκε για πρώτη φορά από τους Ερετριείς στα μέσα του 8ου αιώνα π.Χ. Η αποικία των Ερετριέων τοποθετείται κοντά στην πόλη της Κέρκυρας, στη σημερινή χερσόνησο του Κανονιού.

2

Ταυτίζεται με το νησί Σχερία που αναφέρεται στον Όμηρο ως το νησί των Φαιάκων που φιλοξένησε τον Οδυσσέα.

Η Κέρκυρα, σύμφωνα με τη μυθολογία, ήταν νύμφη, κόρη του ποταμού Ασωπού, την οποία ερωτεύτηκε και έφερε στο νησί ο Ποσειδώνας. Από την ένωσή τους γεννήθηκε ο Φαίαξ, από τον οποίο πήραν το όνομά τους οι κάτοικοι και το νησί (Φαίακες-Φαιακία).

...την Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας

3

Το νησί παρέμεινε για επτά περίπου αιώνες υπό την κυριαρχία ηγεμόνων της Δύσης και, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ελλάδα, δεν κατακτήθηκε ποτέ από τους Οθωμανούς.

4

Τα ονόματα των τοπικών ευγενών καταχωρούνταν στην περίφημη Χρυσή Βίβλο (Libro d'Oro) κατά το πρότυπο της Βενετίας.

Η Χρυσή Βίβλος καταργήθηκε το 1797 με τον ερχομό στην Κέρκυρα των Δημοκρατικών Γάλλων που αντιμετώπιστηκαν ως ελευθερωτές. Οι πανηγυρικές εκδηλώσεις περιλάμβαναν τη φύτευση του «δέντρου της ελευθερίας» και το κάψιμο στην πυρά της Χρυσής Βίβλου, του κατεξοχόν σύμβολου της κλειστής τάξης των αριστοκρατών.

5

Εδώ ανεγείρονται πολυώροφες κατοικίες ήδη από την περίοδο της Βενετοκρατίας (1386–1787).

Κτήρια με τέσσερις, έξι έως και οκτώ ορόφους χτίζονται για την εξοικονόμηση χώρου στην πυκνοκατοικημένη Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας.

6

Εδώ ιδρύθηκε το 1720 το San Giacomo¹, το παλαιότερο θέατρο της Ελλάδας.

Το μόνο θέατρο της Ελλάδας που είχε πάνω από εκατόν πενήντα χρόνια συνεχούς λειτουργίας.

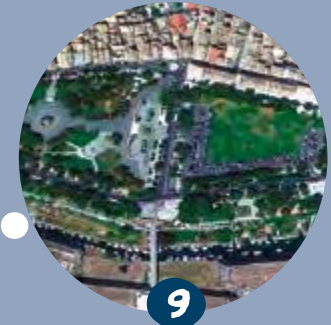
7

Εδώ διεξήχθη για πρώτη φορά το 1823 αγώνας κρίκετ από Βρετανούς αξιωματικούς κατά την περίοδο της κυριαρχίας των Άγγλων στο νησί.

8

Θεωρείται μία από τις ωραιότερες οχυρωμένες πόλεις–λιμάνια της Μεσογείου με έντονο το στοιχείο της βενετικής αρχιτεκτονικής, αλλά και γαλλικές και αγγλικές επιρροές.

9

Εδώ βρίσκεται η Σπιανάδα, η μεγαλύτερη πλατεία της Ελλάδας και μία από τις μεγαλύτερες της Ευρώπης.

Η πλατεία καλύπτει το ένα τρίτο της επιφάνειας της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας.

10

Στο νησί αυτό βρίσκεται το Αχιλλειον, η πολυτελής βασιλική έπαυλη που έκτισε το 1890 η αυτοκράτειρα της Αυστρίας Ελισάβετ (1837–1899).

Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας...

Η πύλη της Βενετίας

ΤΙ;

- Μία από τις σημαντικότερες οχυρωμένες πόλεις – λιμάνια της Μεσογείου.

ΠΟΥ;

- Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας, Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

ΠΟΤΕ;

- 1386 – 1797: Η Κέρκυρα για 400 περίπου χρόνια υπήρξε η σημαντικότερη κτήση της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας στην Αδριατική και το Ιόνιο πέλαγος.

τι λένε οι αριθμοί:

84.048 τ.μ.
Η ΕΚΤΑΣΗ
της πλατείας Σπιανάδας

33.000
ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ
του οθωμανικού στρατού
κατά την πολιορκία
της Κέρκυρας το 1716

8.257
ΚΑΤΟΙΚΟΙ
στην πόλη της Κέρκυρας
κατά την απογραφή
των ετών 1766–1770

2.000
ΣΠΙΤΙΑ
περίπου κατεδαφίστηκαν
προκειμένου να κτιστεί το
Νέο Φρούριο της Κέρκυρας

350
ΘΕΑΤΕΣ
η χωρητικότητα του
θεάτρου San Giacomo

...στον κατάλογο της UNESCO!

Η ένταξη στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO έγινε με βάση το παρακάτω κριτήριο:

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ
ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ
& ΝΕΟΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ: 2007

κριτήριο iv

Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας με τις ισχυρές βενετικές οχυρώσεις αποτελεί ένα από τα εξέχοντα δείγματα οχυρωμένων πόλεων-λιμανιών της Μεσογείου που διατηρεί μέχρι και σήμερα την αυθεντικότητα και ακεραιότητά της, ενώ συνδυάζει ποικίλα πολιτιστικά στοιχεία.

250
ΑΦΙΞΕΙΣ

εμπορικών πλοίων το χρόνο
στο λιμάνι της Κέρκυρας
τον 17ο αιώνα

1. Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας από ψηλά.

Περιδιαβαίνοντας στα καντούνια...

1

SALVE²! ΕΙΜΑΙ Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΝΟΣ ANDREA PISANI³ ΚΑΙ ΣΥΜ-ΜΕΤΕΧΩ ΣΤΗ ΛΙΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΚΗΝΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ.

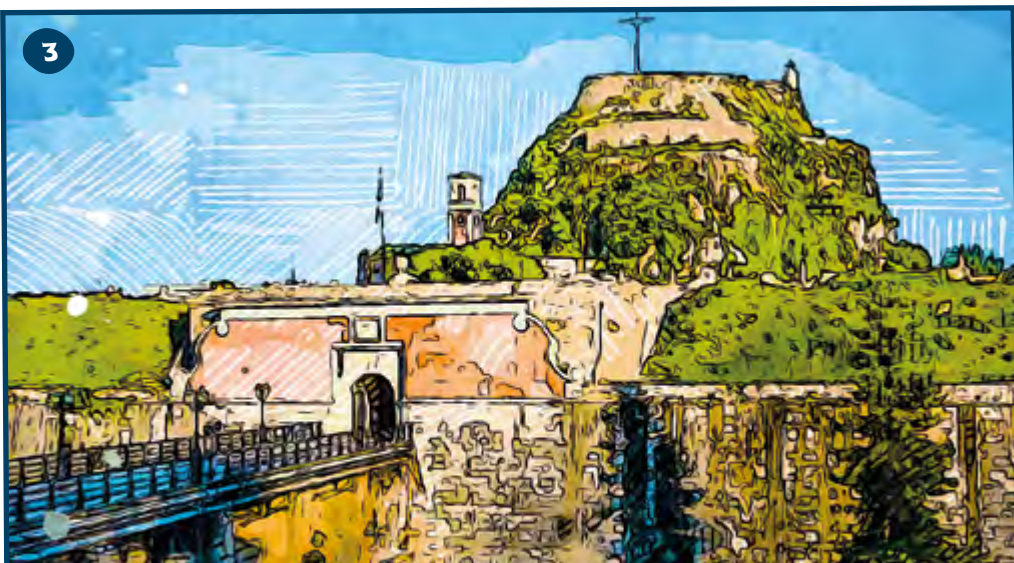
Η ΓΙΟΡΤΗ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΑΓΑΠΗΤΗ ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ, ΜΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΙΟΣ ΜΑΣ ΦΥΛΑΕΙ ΑΠΟ ΕΠΙΔΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΕΧΘΡΟΥΣ! ΔΕΣ ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΜΑΖΕΥ-ΤΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΛΑΚΑΔΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ, ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΑΟ ΤΟΥ⁴!

2

Η ΠΟΜΠΗ ΠΕΡΝΑΕΙ ΤΩΡΑ ΑΠΟ ΤΟ **ΚΑΜΠΙΕΛΛΟ**, ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΙΟ ΟΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ, ΟΝΟΜΑΣΤΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΤΗΣ! ΦΤΑΝΕΙΣ ΕΚΕΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΝΤΟΥΝΙΑ Η' ΠΕΡΝΩΝΤΑΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΧΤΙΣΤΑ ΒΟΛΤΑ⁵.

3

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΤΕΙΧΗ ΚΑΙ ΠΕΡΝΑΕΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΥΛΗ ΤΗΣ ΣΠΗΛΙΑΣ, ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΠΟΛΥΒΟΥΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

4

ΦΤΑΣΑΜΕ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΡΟΜΟ. ΣΤΟ **ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ** ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

...ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΝΟ PISANI

5

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ **SAN GIACOMO**⁶ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΩΝΥΜΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ, ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΛΑΤΙΝΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΪΛΟΥ ΚΑΙ Η ΣΤΟΑ ΤΩΝ ΕΥΓΕΝΩΝ⁷.

6

ΘΑ ΠΑΜΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΚΡΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΤΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, ΔΙΠΛΑ ΣΤΗΝ ΠΥΛΗ **PORTA REALE**⁸.

7

Η ΛΙΤΑΝΕΙΑ ΚΑΤΗΦΟΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΠΕΡΝΑΕΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ **ΣΠΙΑΝΑΔΑ**. ΑΥΤΗ Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΥ ΔΥΣΚΟΛΕΥΕΙ ΚΑΘΕ ΕΧΘΡΟ ΝΑ ΠΛΗΣΙΑΣΕΙ!

8

ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΦΡΟ, ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΥΛΗ ΤΟΥ **ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ** ΠΟΥ ΘΑ ΤΕΛΕΣΤΕΙ ΔΕΝΣΗ ΜΕ ΤΙΜΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΟΒΟΛΙΣΜΟΥΣ! ΜΕΤΑ Η ΛΙΤΑΝΕΙΑ ΘΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ.

Το περιβάλλον...

Η αρχόντισσα του Ιονίου

Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας με τα δύο επιβλητικά της φρούρια, το Παλαιό και το Νέο, καταλαμβάνει το βορειοανατολικό άκρο της σύγχρονης πόλης. Αναπτύσσεται εντός των τειχών, πυκνοκτισμένη, με πολυώροφα κτίρια και στενούς, λαβυρινθώδεις δρόμους, τα γνωστά *καντούνια*.

Το επίκεντρο της κοινωνικής ζωής κάθε συνοικίας αποτελούν οι μικρές πλατείες, συνήθως δίπλα στον ενοριακό ναό, με ένα πηγάδι στο κέντρο τους, κατά το πρότυπο των αντίστοιχων *campielli* της Βενετίας. Ξεχωρίζει η κεντρική πλατεία του Σαν Τζιάκομο με τα σημαντικά δημόσια κτήρια και «το πλακάδο του Αγίου» (σημερινή πλατεία Ηρώων Κυπριακού Αγώνα). Η μεγάλη πλατεία της Σπιανάδας δημιουργήθηκε για αμυντικούς λόγους από τους Βενετούς και απέκτησε την τελική της μορφή κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα από τους Γάλλους και τους Άγγλους. Την περίοδο της κυριαρχίας των Γάλλων στο νησί (1807–1814) ανεγέρθηκε και το περίφημο Λιστόν, συγκρότημα κατοικιών κατά το πρότυπο του Rue de Rivoli του Παρισιού.

2. Simon Pinargenti, Corfu, Χάρτης του Παλαιού Φρουρίου, 1573.

«...ενταύθα της νήσου δεν υπάρχουν ελαιώνες αλλά δάση εξ ελαιών...
Το ήμισυ άπαντος του της νήσου έδαφος καλύπτεται υπ' ελαιώνων»

Josef Partsch, *Die Insel Corfu*, 1887.

3. Πανοραμική όψη της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας.

...και το τοπίο

- Η Κέρκυρα, το βορειότερο νησί των Επτανήσων, βρίσκεται στην είσοδο της Αδριατικής, απέναντι από τις ακτές της Ηπείρου και της Ιταλίας. Έχει καταπράσινα τοπία εξαιρετικής ομορφιάς και μαγευτικές παραλίες.
- Στο ανατολικό τμήμα σχηματίζονται πολλά φυσικά λιμάνια, ενώ στο δυτικό οι ακτές είναι απότομες και κρημνώδεις. Τη γεωμορφολογία του νησιού διαμορφώνουν τρεις μικρές οροσειρές και πολλές εύφορες πεδιάδες.
- Βασικές καλλιέργειες αποτελούν οι ελιές, τα αμπέλια και τα εσπεριδοειδή, ανάμεσα στα οποία και τα περίφημα κουμ κουάτ, το χαρακτηριστικό φρούτο της Κέρκυρας.
- Διαθέτει σημαντικούς υγροβιότοπους, όπως τις λιμνοθάλασσες Αντινιώτη, Κορισσιών και Λευκίμμης, που προστατεύονται από τη συνθήκη Natura 2000 και φιλοξενούν σπάνια είδη αποδημητικών πουλιών, όπως ερωδιούς και φλαμίνγκο.

Πράσινες λεπτομέρειες

Στο νησί της Κέρκυρας επικράτησε από τον 16ο αι. η μονοκαλλιέργεια της ελιάς έπειτα από μία σειρά μέτρων που έλαβε η Βενετία, για να ενισχυθεί η παραγωγή ελαιόλαδου. Έτσι τον 18ο αιώνα η Κέρκυρα ήταν βασικός τροφοδότης των βενετικών αγορών, με σχεδόν 2.000.000 ελαιόδεντρα στην απογραφή των ετών 1780–1784!

Η Κέρκυρα στον χρόνο

734 π.Χ.

Ίδρυση της αρχαίας πόλης στην περιοχή της Παλαιόπολης από Κορίνθιους άποικους με αρχηγό τον Χερσικράτη. Η πόλη γνωρίζει μεγάλη άνθηση.

κλασική περίοδος

Η Κέρκυρα συμμετέχει στον Πελοποννησιακό πόλεμο (431–404 π.Χ.) και συνταράσσεται από άγριο εμφύλιο πόλεμο (427–425 π.Χ.).

229–324 μ.Χ.

Η Κέρκυρα παραδίδεται στους Ρωμαίους.

324–μέσα 6ου αι. μ.Χ.

Η Κέρκυρα αποτελεί τμήμα της επαρχίας της Παλαιάς Ηπείρου της βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

7ος–8ος αι.

Βαρβαρικές επιθέσεις αναγκάζουν τους κατοίκους να μετακινηθούν στη χερσόνησο του σημερινού Παλαιού Φρουρίου, όπου κτίζουν την πόλη Κορυφώ.

β' μισό 8ου αι.

Η Κέρκυρα υπάγεται διοικητικά στο θέμα Κεφαλληνίας της βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Κατά τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου το νησί πλήττεται από συνεχείς επιθέσεις Σαρακηνών, Νορμανδών, Βενετών και άλλων δυνάμεων.

1204–1214

Μετά την κατάλυση της βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τις δυνάμεις της Δ΄ Σταυροφορίας η Κέρκυρα παραχωρείται στους Βενετούς. Αυτοί επιβάλλουν την κυριαρχία τους στο νησί το 1207, μετά τη σύλληψη του Γενουάτη τυχοδιώκτη Leone Vetranò που είχε καταλάβει το νησί.

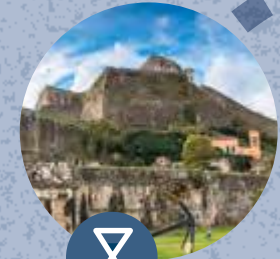
1214–1266

Η Κέρκυρα προσαρτάται στο Δεσποτάτο της Ηπείρου από τον Μιχαήλ Α΄ Κομνηνό Δούκα (1205–1215).

1267–1386

Η Κέρκυρα υπάγεται στην κυριαρχία των Ανδεγαυών, η έναρξη της οποίας επικυρώνεται με τη συνθήκη του Viterbo (Μάιος, 1267) παρουσία του πάπα Κλήμη Δ΄.

1386–1797

Η Κέρκυρα υπό την κυριαρχία των Βενετών για τέσσερις περίπου αιώνες. Συνεχείς πολιορκίες από Οθωμανούς. Ενισχύεται η οχύρωση και η πόλη επεκτείνεται μεταξύ του Παλαιού και του Νέου Φρουρίου.

1797–1799

Κατάληψη της Κέρκυρας από τους Δημοκρατικούς Γάλλους, τους οποίους υποδέχονται οι κάτοικοι ως ελευθερωτές.

1799, 5 Μαρτίου

Οι συνασπισμένες δυνάμεις της Ρωσίας και της Τουρκίας καταλαμβάνουν την Κέρκυρα.

1800–1807

Με τη συνθήκη της Κωνσταντινούπολης (21 Μαρτίου 1800) ιδρύεται η Επτανήσος Πολιτεία υπό την προστασία της Ρωσίας και της Τουρκίας.

1814–1864

Αγγλική κυριαρχία στην Κέρκυρα. Με την Συνθήκη των Παρισίων (5 Νοεμβρίου 1815) ιδρύεται το Ηνωμένο Κράτος των Ιονίων Νήσων (Ιόνιος Πολιτεία): αυτόνομη η Κέρκυρα, υπό την προστασία της Μεγάλης Βρετανίας. Με τη Συνθήκη του Λονδίνου (29 Μαρτίου 1864) τα Ιόνια νησιά προσαρτώνται στο Ελληνικό Κράτος.

1807–1814

Η Κέρκυρα ξανά υπό την κυριαρχία των Γάλλων, μετά την παραχώρηση των Επτανήσων από τη Ρωσία στη Γαλλία με τις συνθήκες του Τιλσίτ (8 Ιουλίου 1807).

1824

Ιδρύεται η Ιόνιος Ακαδημία, το πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο.

1923

Βομβαρδισμός της Κέρκυρας κατά τη σύντομη κατάληψη της από ιταλικά στρατεύματα.

1940–1944

Η Κέρκυρα δέχεται αλλεπάλληλους βομβαρδισμούς από τους Ιταλούς και τους Γερμανούς.

1994, 24–25 Ιουνίου

Στην Κέρκυρα πραγματοποιείται η ιστορική Σύνοδος Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο τη διεύρυνσή της.

2007

Εγγραφή στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Μορφές μέσα στους αιώνες

Η Κέρκυρα αποτέλεσε διαχρονικά τόπο συνάντησης ανθρώπων από Ανατολή και Δύση.

Οι ξένοι κυρίαρχοι και οι έποικοι που εγκαθίστανται στο νησί εισάγουν νέες αντιλήψεις. Το λιμάνι της αναδεικνύεται σε σημαντικό εμπορικό κόμβο όπου διακινούνται πλοία από λιμάνια ολόκληρης της Μεσογείου.

ΦΙΛΟΔΟΞΟΙ ΗΓΕΜΟΝΕΣ

Ο Μιχαήλ Α΄ Κομνηνός Δούκας

προσαρτά το 1214 την Κέρκυρα στο Δεσποτάτο της Ηπείρου¹⁰.

Ο Βασιλιάς της Σικελίας Κάρολος Α΄

εγκαινιάζει το 1267 την πολυετή κυριαρχία του οίκου των Ανδεγαυών στην Κέρκυρα.

Επί του δόχου της Βενετίας Antonio Venier (1382-1400)

οι Κερκυραίοι φοβούμενοι τους Οθωμανούς ζητούν την υπό όρους προστασία της Γαλινοτάτης, εγκαινιάζοντας την μακράιωνη περίοδο της Βενετοκρατίας.

Ο Ναπολέων Βοναπάρτης
ο στρατηγός και μετέπειτα αυτοκράτορας της Γαλλίας (1804-1814)

καταλαμβάνει τα Επτάνησα το 1797 και το 1807.

Ο Sir Thomas Maitland
ο πρώτος ύπατος αρμοστής των Ιονίων Νήσων (1816-1824)

προκαλεί αντιδράσεις με την σκληρή διακυβέρνηση και την ανθελληνική του στάση.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας
πρώτος κυβερνήτης του Ελληνικού κράτους (1827-1831)

γεννιέται στην Κέρκυρα και συμμετέχει στη διοίκηση της Επτανήσου Πολιτείας.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Ο αρχιτέκτονας και στρατιωτικός μηχανικός Michele Sanmicheli

και ο ανιψιός του

Gian Gerolamo Sanmicheli

συμβάλλουν καθοριστικά στην τελική μορφή του Παλαιού Φρουρίου. Το Νέο Φρούριο σχεδιάζει και κατασκευάζει το 1576 ο στρατιωτικός μηχανικός **Ferrante Vitelli**.

Ο Γερμανός στρατάρχης και μηχανικός Mathias Johann von der Schulenburg

απωθεί τους Οθωμανούς το 1716 και ενισχύει το χερσαίο αμυντικό μέτωπο της πόλης.

Ο αρχιτέκτονας και στρατιωτικός μηχανικός του αγγλικού στρατού Sir George Whitmore

ανεγείρει το ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου (1819-1823) και το μνημείο Maitland (1821).

Ο σπουδαίος Κερκυραίος αρχιτέκτονας Ιωάννης Χρόνης (1800-1879)

σχεδιάζει χαρακτηριστικά νεοκλασικά κτήρια της πόλης, όπως το μέγαρο της οικογένειας του Ιωάννη Καποδίστρια.

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΙ

ΑΓΙΟΙ

Ο άγιος
Σπυρίδωνας
(περ. 270-348)

Ο πολιούχος άγιος του νησιού διασώζει με τη θαυματουργή δράση του τους Κερκυραίους από λιμούς, επιδημίες και πολιορκίες των Οθωμανών. Το ιερό του λείψανο μεταφέρεται στο νησί το 1456.

Οι άγιοι Ιάσωνας και Σωσίπατρος

διαδίδουν τον χριστιανισμό στην Κέρκυρα τον 1ο αιώνα μ.Χ. Στη μνήμη τους είναι αφιερωμένος ο σημαντικότερος βυζαντινός ναός του νησιού κοντά στην Παλαιόπολη (αρχές 11ου αι.)

Ο άγιος Αρσένιος από τη Βηθανία

επίσκοπος της Κέρκυρας τον 10ο αι., θεωρείται προστάτης του νησιού, καθώς το απάλλαξε από τις επιδρομές των Σκυθών.

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Ο τελευταίος δεσπότης του Μυστρά Θωμάς Παλαιολόγος

για να ξεφύγει από τους Οθωμανούς καταφεύγει το 1460 στην Κέρκυρα μαζί με την οικογένεια του. Τέσσερις μήνες αργότερα αναχωρεί για την Ιταλία.

Ο περίφημος Κρητικός ιερέας και ζωγράφος **Εμμανουήλ Τζανες** παραμένει στην Κέρκυρα για μία δεκαετία, όπου φιλοτεχνεί εικόνες, πολλές από αυτές για τον ναό των Αγίων Ιάσωνος και Σωσιπάτρου. Το 1671 ως έκφραση ευγνωμοσύνης δωρίζει στους άρχοντες της Κέρκυρας την εικόνα της αγίας Θεοδώρας, της οποίας συγγράφει και ακολουθία.

Μετά την πτώση του Χάνδακα το 1669 εγκαθίστανται στην Κέρκυρα τουλάχιστον 737 Κρητικοί.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Ο γλύπτης Παύλος Προσαλέντης (1784-1837)

το 1811 ιδρύει στο νησί την πρώτη σχολή Καλών Τεχνών της Ελλάδας, που το 1815 μετονομάστηκε σε Δημόσια Ακαδημία των Ωραίων Τεχνών.

Ο Ζακυνθινός ποιητής Διονύσιος Σολωμός (1798-1857)

εγκαθίσταται το 1828 στην Κέρκυρα σφραγίζοντας την πνευματική ζωή της πόλης. Το σπουδαιότερο έργο του θεωρείται ο «Ύμνος εις την Έλευθερίαν», ο εθνικός ύμνος της Ελλάδας.

Ο συνθέτης Νικόλαος Χαλκιόπουλος Μάντζαρος (1795-1872)

ο θεμελιωτής της Επτανησιακής Σχολής μουσικής, μελοποιεί τον «Ύμνον εις την Έλευθερίαν» και το 1840 ιδρύει τη Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας, την πρώτη της Ελλάδας.

Ο συνθέτης Σπυρίδων Σαμάρας (1861-1917)

διακρίνεται στον χώρο της όπερας και συνθέτει τον ύμνο των Ολυμπιακών αγώνων.

Ο πεζογράφος Κωνσταντίνος Θεοτόκης (1872-1923)

ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της Επτανησιακής Σχολής λογοτεχνίας, υπήρξε ιδρυτικό μέλος της «Συντροφιάς των εννιά», ομάδας διανοούμενων που εξέδιδε το διμηνιαίο περιοδικό *Κερκυραϊκή Ανθολογία*.

Ένα μνημείο γεννιέται

ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΟΙ

Η Κέρκυρα, σε καίρια γεωπολιτική θέση, αποτέλεσε βασικό ενδιάμεσο σταθμό των προσκυνητών, που ξεκινούσαν από τη Βενετία για να μεταβούν στους Άγιους Τόπους.

Αναμεσά τους και ο Γερμανός Bernard von Breydenbach (περ. 1440–1497) που το 1483 απεικόνισε το Παλιό Φρούριο της Κέρκυρας.

4. Simone Pomardi, υδατογραφία με την Κέρκυρα στις αρχές του 19ου αι.

Ο φημισμένος για τις ερωτικές του περιπέτειες Βενετός Καζανόβα (Giacomo Girolamo Casanova, 1725–1798) κατέγραψε στα απομνημονεύματά του τις εμπειρίες του από τη θητεία του στον βενετσιάνικο στρατό στην Κέρκυρα το 1747–1750.

Χάρτες της Κέρκυρας περιλαμβάνονται συχνά σε ηνσολόγια των ευρωπαϊών γεωγράφων από τον 15ο αι. κ.ε. Ο 16ος αιώνας έχει να επιδείξει και δύο Κερκυραίους χαρτογράφους, τον Ιωάννη Ξενοδόχο και τον Νικόλαο Σοφιανό.

ΣΤΕΡΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΑΠΟ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ

Το 1864, αμέσως μετά την ενσωμάτωση της Κέρκυρας στην Ελλάδα, ξεκίνησε η κατεδάφιση των τειχών της πόλης.

Πολλά δημόσια κτήρια της πόλης καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όταν η πόλη βομβαρδίστηκε συνολικά 195 φορές!

Το βομβαρδισμένο δικαστήριο, πρώην μέγαρο λατίνου αρχιεπισκόπου. Σήμερα έχει αναστηλωθεί και έχει περάσει στην ιδιοκτησία της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Το 19ο αιώνα αναπτύσσεται στα Επτάνησα ο κλάδος της ιστοριογραφίας.

Ο Ανδρέας Μουστοξύδης (1785–1860) θεωρείται ο σημαντικότερος ιστορικός της Κέρκυρας, ενώ ανέπτυξε παράλληλα και αξιόλογη πολιτική δράση. Ο Κερκυραίος πρωτοπόρος ιστορικός και πολιτικός Σπυρίδωνας Λάμπρος (1851–1919) κάνει λόγο για την «Ιστορική Σχολή της Επτανήσου».

Σημαντική κατά το μεσοπόλεμο υπήρξε η συμβολή της Εταιρείας προς Ενίσχυσιν Επτανησιακών Μελετών. Η Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών ιδρύθηκε το 1952, με πρωτεργάτη τον λόγιο δημοσιογράφο Κώστα Δαφνή, εκδότη των *Κερκυραϊκών Χρονικών*, που μαζί με το *Δελτίον της Αναγνωστικής Εταιρείας Κερκύρας*, είναι τα σημαντικότερα περιοδικά συγγράμματα του κερκυραϊκού πολιτισμού.

Τα Πανιόνια Συνέδρια αποτελούν κορυφαία επιστημονική διοργάνωση, από το 1914, καθώς συγκεντρώνουν Έλληνες και ξένους μελετητές του πολιτισμού των Ιόνιων νησιών.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ

Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας προστατεύεται με ειδικές κηρύξεις του Υπουργείου Πολιτισμού και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κέρκυρας και ο Δήμος της Κέρκυρας προγραμματίζουν και εκτελούν έργα για την ανάδειξη της Παλαιάς Πόλης.

ΕΘΙΜΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Κέρκυρα ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 αναδεικνύεται σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό.

Ιδίως το Πάσχα, χιλιάδες επισκέπτες συρρέουν για να ζήσουν ένα μοναδικό συνδυασμό βενετικών παραδόσεων και ορθόδοξων εθίμων. Οι θρησκευτικές παραδόσεις και τα ξεχωριστά έθιμα του νησιού τηρούνται αναλλοίωτα μέχρι σήμερα και αποτελούν πόλο έλξης των ταξιδιωτών που θέλουν να απολαύσουν τις τέσσερις λιτανείες και τη *βαρκαρόλα* προς τιμήν του αγίου Σπυρίδωνα¹¹.

Ένα ξεχωριστό μνημείο...

«εσύ του νου και της καρδιάς, ω Κέρκυρα μαγεύτρα...»¹²

Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας αποκτά τη σημερινή της μορφή στη Βενετοκρατία. Τότε επεκτείνεται σταδιακά έξω από το Παλαιό Φρούριο, στο λεγόμενο *ξωπόλι* ή *μπόργκο* (*borgo*) και μετατρέπεται σε σημαντική πόλη-λιμάνι της Αδριατικής κατά τα πρότυπα των ιταλικών πόλεων. Τα κτήρια που προστίθενται κατά την περίοδο της κυριαρχίας των Γάλλων και των Άγγλων ενσωματώνονται αρμονικά στον πολεοδομικό ιστό.

Σήμερα η πόλη, με το Παλαιό και το Νέο Φρούριο, τα επιβλητικά τείχη, τα ιστορικά δημόσια οικοδομήματα, τα πολυώροφα κτήρια, τα αρχοντικά και τα πολυτελή ανάκτορα, τις μεγαλοπρεπείς εκκλησίες και τα πολυάριθμα μουσεία, αποτελεί ένα σαγηνευτικό αρχιτεκτονικό σύνολο γεμάτο χρώμα, χαρακτήρα και ζωντάνια.

Η ενίσχυση των οχυρώσεων της πόλης υπήρξε συνεχής και αναγκαία, λόγω των αλλαγών που επέβαλε στην αμυντική τέχνη η διευρυμένη χρήση της πυρίτιδας.

Η απόρθητη πόλη

Οι Βενετοί, αφού εγκατέστησαν στην Κέρκυρα την κύρια στρατιωτική και εμπορική βάση της Γαληνοτάτης στην Αδριατική και στο Ιόνιο, την προστάτευσαν με ισχυρές οχυρώσεις. Έτσι η πόλη μπόρεσε να αντισταθεί αποτελεσματικά σε πέντε πολιορκίες των Οθωμανών (1430, 1537, 1571, 1573 και 1716). Ανέγειραν τα δύο φρούρια της πόλης και ανέλαβαν το κολοσσιαίο έργο να περιτείχισουν το *borgo* πραγματοποιώντας εκτεταμένα οχυρωματικά έργα, που περιλάμβαναν την ισοπέδωση λόφων, τις κατεδαφίσεις κτηρίων, τη διάνοιξη μεγάλων θαλάσσιων και χερσαίων τάφρων, την κατασκευή νέων λιμανιών και ναυστάθμων και την ανέγερση απόρθητων προμαχώνων.

«Συλλογούμαι τον ξένο, που κατεβαίνει από τ' αντικρινά περιγιάλια και σμίγει εδώ πέρα, στην Κέρκυρα, την πρώτη στεριά της Ανατολής. Δε βρίσκεται ακόμη στην καθαυτό Ανατολή, μα δε βρίσκεται πια και στη Δύση. Ταξιδεύει μετέωρος στο «ανάμεσα». Αυτό το «ανάμεσα» είναι η Κέρκυρα.»

I.M. Παναγιωτόπουλος, 1951.

Από τη Χερσούπολη στην Κορυφή...

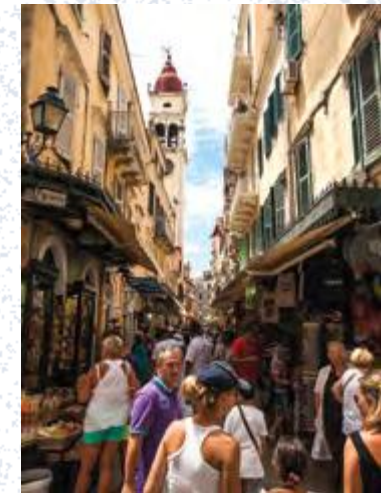
Η αρχαία πόλη της Κέρκυρας, η Χερσούπολη, εκτεινόταν στη σημερινή Παλαιόπολη. Διάσπαρτα μνημεία σε ολόκληρη τη χερσόνησο μαρτυρούν την ακμή της στους αρχαίους χρόνους.

Στους μέσους βυζαντινούς χρόνους η πόλη μεταφέρεται για προστασία από τις επιδρομές στην οχυρή, βραχώδη χερσόνησο με τις χαρακτηριστικές δύο κορυφές, ανατολικά της σύγχρονης πόλης. Η βυζαντινή πόλη-κάστρο αναπτύσσεται πλέον με το όνομα Κορυφή απ' όπου και το ξενικό όνομα του νησιού Corfu. Αργότερα ονομάστηκε Παλαιό Φρούριο, για να διακρίνεται από το Νέο Φρούριο.

...Με διαχρονική ακτινοβολία ★1

« Τα Ιόνια νησιά αποτελούσαν για αιώνες μια πολεμική νησοπομπή κατά μήκος των ακτών της Βαλκανικής με τη σημαία του Αγίου Μάρκου στην πρύμνη. Ταξιδεύοντας από σταθμό σε σταθμό, από νησί με νησί έφταναν από τη Βενετία στην Κρήτη και από την Κρήτη, μέσα από ένα μεγάλο εμπορικό δρόμο, στην Κύπρο και στη Συρία. Τα νησιά αυτά κατά τους αιώνες της κυριαρχίας της Βενετίας στην Ανατολική Μεσόγειο ήταν ο ακίνητος στόλος της. »

Fernard Braudel, *Η Μεσόγειος και ο μεσογειακός κόσμος την εποχή του Φιλίππου Β΄ της Ισπανίας*, τόμ. Α΄: Ο ρόλος του περιγύρου, Αθήνα 1991, 182.

Μία πολύβουη πόλη

Στο λιμάνι και τους κεντρικούς δρόμους απλωνόταν από παλιά η αγορά της πόλης. Στα *ρεστελάδα*, μαγαζιά υπαίθρια που στήνονταν στους δρόμους και στις *μπανκάδες*, τα *υπαίθρια τραπέζια των εορτών*, μπορούσε κανείς να προμηθευτεί κρεμμύδια, κουκιά, αγγινάρες ή λουκάνικα που σερβίρονταν σε διπλωμένο χαρτί ή φύλλα συκιάς.

Ένα ξεχωριστό μνημείο...

Κέρκυρα, «το μεγάλο μουσείο της κρητικής τέχνης»

Στην Κέρκυρα διατηρούνται πολλές φορητές εικόνες της Κρητικής σχολής, που άνθισε στην Κρήτη μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Τις παλαιότερες τις έφεραν μαζί τους ως κειμήλια οι Κρητικοί πρόσφυγες, μετά την κατάκτηση του Χάνδακα (Ηράκλειου) από τους Οθωμανούς (1669). Πολλοί Κρητικοί ζωγράφοι καταφεύγουν στα Επτάνησα, όπου και δραστηριοποιούνται στο εξής, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν σημαντικές σχέσεις με τη Μητροπολιτική Βενετία. Τις εικόνες της Κέρκυρας συχνά υπογράφουν οι σπουδαιότεροι εκπρόσωποι της Σχολής. Εδώ βρίσκονται και τα περισσότερα υπογεγραμμένα έργα του σπουδαίου Κρητικού ζωγράφου Μιχαήλ Δαμασκηνού (1530/5–1592/3), που έζησε πολλά χρόνια στη Βενετία και η τεχνοτροπία του επηρεάστηκε έντονα από τη δυτική τέχνη.

5. Οι άγιοι Σέργιος και Βάκχος και αγία Ιουστίνη, Μιχαήλ Δαμασκηνός, μετά το 1571.

6. Ο λιθοβολισμός του αγίου Στεφάνου, Μιχαήλ Δαμασκηνός, 1591.

7. Το θαύμα του αγίου Λουκιανού, Κων. Κονταρίνης, 1708.

Αφιερωματικές εικόνες

Στην Κέρκυρα, όπως και σε άλλες βενετοκρατούμενες περιοχές του ελλαδικού χώρου, ευρύτατη διάδοση γνωρίζουν κατά τον 17ο και 18ο αι. οι φορητές εικόνες που έχουν ως θέμα τη θαυματουργή σωτηρία του αφιερωτή τους από κάποιον κίνδυνο με τη μεσιτεία της Θεοτόκου ή αγίου.

Ζωγραφιστές ουρανίες

Στην παλαιά πόλη της Κέρκυρας πολλές εκκλησίες, ορθόδοξες και καθολικές, υιοθετούν έναν αρχιτεκτονικό ρυθμό, γνωστό ως επανησιακή βασιλική, με πολλά μορφολογικά και διακοσμητικά στοιχεία της Δύσης. Στο εσωτερικό τους εντυπωσιάζουν οι ουρανίες, οι επίπεδες οροφές που κοσμούνται με θρησκευτικές παραστάσεις δυτικής τέχνης σε ανάγλυφα επίχρυσα πλαίσια. Συχνά επίσης οι τοίχοι των εκκλησιών κοσμούνται με πίνακες θρησκευτικής ζωγραφικής και όχι με τοιχογραφίες.

...Με διαχρονική ακτινοβολία ★

«Εκεί που ακόμα ζουν οι Φαίακες του Ομήρου
και σμιγ' η Ανατολή μ' ένα φιλί τη Δύση»

Κωστής Παλαμάς, *Πατρίδες*, 1895.

8. Χάλκινος ανδριάντας του αρμοστή Frederick Adam στα παλαιά ανάκτορα Κέρκυρας, Παύλος Προσαλέντης, 1837.

Γλυπτική και χαρακτηριστική

Κατά το 19ο και 20ό αιώνα στην Κέρκυρα αναδεικνύονται αξιόλογοι γλύπτες και χαράκτες¹³. Ο Παύλος Προσαλέντης είναι ο πρώτος γλύπτης στην Ελλάδα που χύτευσε ορειχάλκινα γλυπτά. Εισηγητής της χαρακτηριστικής στα Επτάνησα θεωρείται ο Κεφαλονίτης Γεράσιμος Πισσαμάνος, ο σημαντικότερος Επτανήσιος καλλιτέχνης των αρχών του 19ου αιώνα (1787–1825), δραστήριος και ως ζωγράφος και αρχιτέκτονας.

Η Επτανησιακή Σχολή Ζωγραφικής

Η θέση των Επτανήσων, στο σταυροδρόμι μεταξύ Ανατολής και Δύσης, φέρνει τους ντόπιους ζωγράφους από πολύ νωρίς σε επαφή με την τέχνη της Δύσης, κυρίως της Ιταλίας. Ήδη από τα τέλη του 17ου αιώνα οι καλλιτέχνες εισάγουν στο έργο τους μορφές έκφρασης και τεχνικές επηρεασμένες από την τέχνη της Αναγέννησης και του μπαρόκ. Η νέα αυτή σχολή ζωγραφικής, γνωστή ως Επτανησιακή, θεωρείται από πολλούς ιστορικούς τέχνης ως η γέφυρα ανάμεσα στη βυζαντινή παράδοση και τη νεοελληνική τέχνη.

9. Η λειτουργία του αγίου Σπυρίδωνος (εικόνα, προσχέδιο ουρανίας), Παν. Δοξαράς, αρχές 18ου αι.

10. Παναγία, Παν. Δοξαράς, 1700.

11. Η Μετάσταση της Θεοτόκου, Νικ. Δοξαράς, 1754–1762/1765.

Ο γενάρχης της Επτανησιακής Σχολής

Ο στρατιωτικός και ζωγράφος Παναγιώτης Δοξαράς από τη Μάνη (1662–1729), θεωρείται ο θεμελιωτής και σημαντικότερος εκπρόσωπος της Επτανησιακής Σχολής. Το 1722 εγκαθίσταται στην Κέρκυρα όπου φιλοτεχνεί τις συνθέσεις της *ουρανίας* του ναού του Αγίου Σπυρίδωνα, έργο σταθμός για τις καινοτομίες που εισάγει στη θρησκευτική ζωγραφική. Παράλληλα συγγράφει το εγχειρίδιο ζωγραφικής *Περί Ζωγραφίας* (1726) και μεταφράζει στα ελληνικά κείμενα τέχνης φημισμένων Ιταλών ζωγράφων.

Ένα ξεχωριστό μνημείο...

Επτανησιακός πολιτισμός

Από τα τέλη του 18ου αιώνα διαμορφώνεται στα Επτάνησα ένας ιδιαίτερος πολιτισμός, που εκφράζεται σε όλες τις τέχνες και τα γράμματα¹⁴.

Ειδικότερα στην Κέρκυρα παρατηρείται μεγάλη πνευματική και πολιτιστική ακμή: ιδρύονται πολυάριθμα εκπαιδευτικά ιδρύματα και σωματεία, δημόσια σχολεία και βιβλιοθήκες, δύο τυπογραφεία κ.ά. Η πλούσια και ξεχωριστή λογοτεχνική παραγωγή της Κέρκυρας είναι γνωστή ως Κερκυραϊκή Σχολή. Η Ιόνιος Ακαδημία, η πρώτη πανεπιστημιακού επιπέδου σχολή του ελλαδικού χώρου, εγκαινιάζεται το 1824, πολλά χρόνια πριν από την ίδρυση του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (1837).

12. Η Ιόνιος Ακαδημία. Σήμερα στεγάζει το Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

13. Εντυπωσιακή κοινή εμφάνιση των τριών φιλαρμονικών της Κέρκυρας.

Το νησί της μουσικής

Η μουσική παράδοση της Κέρκυρας ανάγεται στους ομηρικούς ακόμη χρόνους όταν ο Δημόδοκος, ο τυφλός κιθαρωδός στο παλάτι του βασιλιά των Φαιάκων Αλκίνοου έκανε με το τραγούδι του τον Οδυσσέα να δακρύσει!

Άρρηκτα συνδεδεμένες με τη φυσιογνωμία της Κέρκυρας είναι οι πολυάριθμες φιλαρμονικές. Η παλαιότερη από αυτές, η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, ιδρύθηκε το 1840 και αποτελεί τον παλαιότερο μουσικοεκπαιδευτικό οργανισμό στην Ελλάδα.

Συνάντηση των δημοτικιστών στην Κορακιάνα Κερκύρας το 1901. Πάνω από αριστερά: ο πεζογράφος Κων. Θεοτόκης, ο ζωγράφος Στέλιος Δεσύλλας, ο ποιητής Λορέντζος Μαβίλης και ο μεταφραστής Ανδρ. Κεφαλληνός. Κάτω από αριστερά: ο ιδιοκτήτης του σπιτιού λόγιος δάσκαλος Σπύρος Μαρτζούκος, ο ποιητής Θρασύβουλος Σταύρου, η ποιήτρια Ειρήνη Δενδρινού, ο λογοτέχνης Αλέξανδρος Πολίτης και ο λόγιος Μωυσής Χαΐμης.

...Με διαχρονική ακτινοβολία ★3

«Κι έτσι, Αφροδίτη των νησιών, με κρίνο
και ρόδο πλουμιστή, γιομάτη γλύκες,
Κέρκυρα, απ' του Ουρανού το αίμα εβγήκες.»

Λορέντζος Μαβίλης, «Κέρκυρα», 1895.

Κερκυραϊκό καρναβάλι

Στην Κέρκυρα, όπως και στις υπόλοιπες κτήσεις της Γαληνοτάτης, είχαν μεγάλη απήκηση οι εορτές του καρναβαλιού. Οι μεταμφιέσεις και μέσα από αυτές οι αλλαγές ρόλων, τα ιπποτικά αγωνίσματα, οι θεατρικές παραστάσεις, τα επίσημα γεύματα και οι χοροεσπερίδες μεταμφιεσμένων, μετέφεραν στην Κέρκυρα το εορταστικό κλίμα του καρναβαλιού που επικρατούσε στη μητρόπολη Βενετία.

«Χειροκροτήθηκε στην Κέρκυρα»

Κατά την παράδοση, η θεατρική παιδεία των Κερκυραίων ήταν τόσο μεγάλη που ο επίζηλος τίτλος «applaudito a Corfù» (χειροκροτήθηκε στην Κέρκυρα) αποτελούσε μεγάλη τιμή για τους καλλιτέχνες της Βενετίας που παρουσίαζαν τα έργα τους στο κερκυραϊκό κοινό.

Οι πρώτες θεατρικές παραστάσεις με πρωταγωνιστή το δημοφιλή Βενετό Antonio Molin Burchiella παρουσιάστηκαν στην πόλη ήδη στις αρχές του 16ου αιώνα. Το ξακουστό θέατρο San Giacomo (1720) αποτελεί ένα από τα παλαιότερα της Ευρώπης, αφού λειτούργησε λίγο μετά την Όπερα του Μιλάνου (1717).

14. Θέατρο San Giacomo – πρώην Loggia dei nobili (λέσχη Ευγενών).

Οι Κερκυραίοι έτρεφαν μεγάλο θαυμασμό για την πριμαντόνα της κάθε παράστασης.

Για την μεταφορά της στο θέατρο χρησιμοποιούσαν την πορταντίνα, ένα επίχρυσο φορείο με βελούδινο κάθισμα!

Ιουδήθ θριαμβεύουσα

Η επιτυχής απόκρουση των Οθωμανών κατά την πολιορκία της Κέρκυρας το 1716 είχε μεγάλη απήκηση στην Ευρώπη. Ο Antonio Vivaldi (1678–1741), συνέθεσε το ορατόριο «Ιουδήθ θριαμβεύουσα ενάντια στους βαρβάρους του Ολοφέρνη» υμνώντας αλληγορικά τη νίκη των Βενετών το 1716, καθώς το νησί θεωρούνταν ένα από τα τελευταία προπύργια της χριστιανοσύνης κατά των Οθωμανών.

Μνημειώδεις διάλογοι

ΕΛΛΑΔΑ

Ρόδος

Η μεσαιωνική πόλη της με τα ισχυρά τείχη και τα οικοδομήματα των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη αποτελούσε το προπύργιο για την άμυνα των χριστιανικών δυνάμεων εναντίον των Οθωμανών στα Δωδεκάνησα.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
& ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ!

ΕΛΛΑΔΑ

Ηράκλειο

Η πρωτεύουσα της Κρήτης, ο βυζαντινός Χάνδακας, αποτέλεσε την έδρα του *Βασιλείου της Κρήτης* (Regno di Candia), της σημαντικότερης κτήσης των Βενετών στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι Βενετοί οικοδόμησαν εδώ ισχυρά τείχη και μεγαλοπρεπή δημόσια και ιδιωτικά κτίρια.

ΙΤΑΛΙΑ

Βενετία

Η ιστορική πόλη, κτισμένη σε ένα μοναδικό σύμπλεγμα μικρών νησιών της βενετικής λιμνοθάλασσας (Laguna Veneta), υπήρξε η έδρα της ομώνυμης Γαλινοτάτης Δημοκρατίας, της ισχυρής πόλης-κράτους της Βόρειας Ιταλίας και μίας από τις μεγαλύτερες εμπορικές και ναυτικές δυνάμεις της Μεσογείου.

ΚΙΝΑ

Μακάο (Μακάου)

Η πόλη Μακάο της Νότιας Κίνας αποτέλεσε αποικία και στρατηγικής σημασίας λιμάνι των Πορτογάλων από το 16ο αιώνα μέχρι και το 1999 – η πρώτη και τελευταία ευρωπαϊκή αποικία σε κινέζικο έδαφος. Στο ιστορικό κέντρο της πόλης συνδυάζεται με μοναδικό τρόπο ο ευρωπαϊκός πολιτισμός με εκείνον της Άπω Ανατολής.

Ένα μήνυμα του σήμερα...

Ευαγή ιδρύματα

Στα βενετοκρατούμενα νησιά του Ιονίου λειτουργούσαν φιλανθρωπικά ιδρύματα, που εξασφάλιζαν για τους πληθυσμούς αξιοσημείωτη για την εποχή κοινωνική πρόνοια. Η φιλανθρωπία, που ήταν αρχικά ευθύνη της εκκλησίας, ενισχύθηκε από την αριστοκρατία με την παροχή κληροδοτημάτων, ώσπου τελικά μεταβιβάστηκε στις δημοτικές αρχές της πόλης.

Στην Κέρκυρα ξεχωρίζουν η δημόσια σιταποθήκη¹⁵ και το ενεχυροδανειστήριο¹⁶. Στην πόλη λειτουργούσαν επίσης ευαγή ιδρύματα φιλοξενίας ταξιδιωτών, χώροι στέγασης απόρων και νοσοκομεία¹⁷. Το 1671 ιδρύθηκε βρεφοκομείο για τα έκθετα βρέφη, η εγκατάλειψη των οποίων αποτελούσε ένα μεγάλο πρόβλημα στις μεσαιωνικές κοινωνίες.

Σημαντικό έργο κοινής ωφελείας αποτελούσε και το λοιμοκαθαρήριο (Lazzaretto) για την καραντίνα των πλοίων¹⁸. Ανεγέρθηκε το 1588 στη νησίδα του Αγίου Δημητρίου, σε απόσταση 2 μιλίων ΒΑ της Κέρκυρας¹⁹.

15. Η ακατοίκητη σήμερα νησίδα του Αγίου Δημητρίου, γνωστή ως Λαζαρέτο, ιστορικός τόπος της Κέρκυρας.

...για ένα καλύτερο αύριο!

Στόχοι 2030 >

3 ΚΑΛΗ
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ
ΕΥΗΜΕΡΙΑ

Διασφαλίζουμε μία ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες.

σημειώσεις

1. Το αρχιτεκτονικό στολίδι στην ομώνυμη πλατεία της Κέρκυρας λειτούργησε ως θέατρο από το 1720 έως το 1892. Φιλοξένησε πολλές παραστάσεις μελοδράματος και παρουσίασε για πρώτη φορά σε ελληνικό κοινό σημαντικούς συγγραφείς όπως τους Carlo Goldoni και Pietro Metastasio. Βλ. και σελ. 23 και σημ. 7.

2. Salve: χαίρετε στα ιταλικά.

3. Η ιστορία τοποθετείται λίγο μετά την οθωμανική πολιορκία της Κέρκυρας του 1716. Ο συνοδός εμπνέεται από τον Γενικό Καπιτάνο Θαλάσσης Andrea Pisani, ο οποίος καθιέρωσε τον Μάρτιο του 1717 τη λιτανεία του σκνώματος του αγίου Σπυριδώνα στις 11 Αυγούστου κάθε έτους, σε ανάμνηση της σωτηρίας επέμβασής του, που απάλλαξε την πόλη από τους Οθωμανούς πολιορκητές. Προς τιμήν του αγίου Σπυριδώνα πραγματοποιούνται τρεις ακόμη ετήσιες λιτανείες, από τις οποίες μεγαλύτερη σε πορεία είναι αυτή της Κυριακής των Βαΐων που διέρχεται από ολόκληρη σχεδόν την τειχιωμένη πόλη. Στη μεγαλοπρεπή αυτή λιτανεία που καθιερώθηκε μετά τη θαυματουργή επέμβαση του αγίου που απάλλαξε την πόλη από φοβερή επιδημία πανώλης το 1639, δεν συμμετείχε επίσημα η Λατινική Εκκλησία, λάμβανε ωστόσο ενεργό μέρος ο ίδιος ο Γενικός Προβλεπτής, αλλά και άλλοι Βενετοί αξιωματούχοι.

4. Πρόκειται για τη σημερινή πλατεία Ηρώων Κυπριακού Αγώνα, περισσότερο γνωστή ως «πλακάδα τ' αγίου» (η πλατεία του αγίου Σπυριδώνα). Σήμερα μεγάλο μέρος του δυτικού τμήματος της πλατείας, όπου συγκεντρώνονταν οι πιστοί που έρχονταν να προσκυνήσουν τον άγιο, καταλαμβάνεται από το νεοκλασικό κτήριο της Ιονικής Τράπεζας, έργο του σημαντικού Κερκυραίου αρχιτέκτονα του 19ου αι. Ιωάννη Χρόνη. Εδώ, όπου λειτούργησε το 1839 η πρώτη τράπεζα στην Ελλάδα, στεγάζεται σήμερα το Μουσείο Χαρτονομισμάτων της πόλης.

5. Καντούνι (το): στενός δρόμος, σοκάκι. Βόλτο (το): τοξωτή ή ημικυκλική αψίδα. Προέρχονται αντίστοιχα από τις ιταλικές λέξεις *canòne* και *volto*.

6. Πρόκειται για τη σημερινή πλατεία Δημαρχείου. Η καθολική μητρόπολη της πόλης που καταγιαστίστηκε το 1553 από τον αρχιεπίσκοπο Jacobus Cocco και γνώρισε πολλές ανακαινίσεις κατά τη διάρκεια των αιώνων, είναι αφιερωμένη στους αγίους Ιάκωβο (San Giacomo) και Χριστόφορο.

7. Το παλάτι του βαΐλου κατεδαφίστηκε το 1931. Η Στοά των ευγενών (Loggia dei nobili) κτίστηκε το 1693 ως «κοινό εντευκτήριο και τόπος περιπάτου των Ευγενών της πόλεως» και το 1720 μετατράπηκε στο περίφημο θέατρο του Σαν Τζάκομο (Nobile Teatro di San Giacomo). Σήμερα στεγάζει το Δημαρχείο του Δήμου Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων.

8. Η Porta Reale έχει κατεδαφιστεί και σήμερα μόνον τα ίχνη της έχουν σημανθεί στο πλακόστρωτο. *Πλάτωμα* (Piattaforma) είναι ο επίπεδος προμαχώνας, χωρίς ή με ελάχιστες προεξοχές και αμβλείες γωνίες, που υποστηρίζει τους κύριους προμαχώνες ενός φρουρίου, όταν η απόσταση μεταξύ τους είναι μεγάλη. Το πλάτωμα του Αγίου Αθανασίου στα τείχη της Κέρκυρας υποστήριζε τους ισχυρούς προμαχώνες Σαραντάρη και Πασχαλίγου ή Ραϊμόνδου στο Δυτικό και Νότιο τμήμα των τειχών της πόλης αντίστοιχα. Οι δύο προμαχώνες και το πλάτωμα του Αγίου Αθανασίου προστατεύονταν από μία μεγάλη τάφρο, κατά μήκος της οποίας υπήρχε καλυμμένος δρόμος (strada coperta). Αυτή η πλευρά της πόλης έχει οχυρωθεί από τον σουδουαίο μηχανικό

της Βενετίας Ferrante Vitelli, ο οποίος σχεδίασε και το Νέο Φρούριο, καθιστώντας την πόλη πραγματικά απόρρητη.

9. Ο Γερμανός γεωγράφος Josef Partsch (1856–1925) επισκέφθηκε την Κέρκυρα, την Κεφαλονιά και την Ιθάκη την περίοδο 1885–1890. Η περιηγητική μονογραφία του *Die Insel Corfu. Eine geographische Monographie von Dr. Joseph Partsch* (1887) αποτελεί σημαντική πηγή για τα Επτάνησα του 19ου αιώνα. Σε ελληνική μετάφραση του Περικλή Βέγια, βλ. *Η νήσος Κέρκυρα: Γεωγραφική μονογραφία υπό Ίωσηφ Πάρτς*, Κέρκυρα 1892.

10. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου ήταν ένα από τα τρία ανεξάρτητα βυζαντινά κρατίδια που ιδρύθηκαν μετά την κατάλυση της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τις δυνάμεις της Δ' Σταυροφορίας (1204) – τα άλλα δύο ήταν οι αυτοκρατορίες της Νίκαιας και της Τραπεζούντας.

11. Ο άγιος Σπυριδώνας, ο πολιούχος αγίος της Κέρκυρας, δεν βρέθηκε ποτέ στο νησί. Εδώ μεταφέρθηκε ωστόσο το θαυματουργό σκηνώμα του μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Ο Άγιος Σπυριδώνας γιορτάζεται με λιτανείες 4 φορές το χρόνο: 1) Την Κυριακή των Βαΐων σε ανάμνηση της σωτηρίας του νησιού από χολέρα το 1630. 2) Το Μεγάλο Σάββατο σε ανάμνηση της σωτηρίας του νησιού από τον λοιμό το 1550. 3) Την πρώτη Κυριακή του Νοεμβρίου σε ανάμνηση της σωτηρίας του νησιού από μία θανατηφόρα χολέρα το 1673. 4) Στις 11 Αυγούστου σε ανάμνηση της λύσης της πολιορκίας του νησιού από τους Τούρκους το 1716, όπου παράλληλα γίνεται η εορταστική αναπαράσταση της πολιορκίας με το έθιμο της *βαρκαρόλας*.

12. Κ. Παλαμάς, *Τραγούδι των Εφτά Νησιών*, 1905. Το ποίημα δημοσιεύθηκε κατά την 41η επέτειο της Ένωσης των Επτανήσων με την Ελλάδα.

13. Κερκυραίοι γλύπτες, εκτός από τον Παύλο Προσαλέντη τον νεότερο (1783–1837), όπως ο Δημήτριος Τριβώλης-Πιέρης (1785–1809) και ο Ιωάννης-Βαπτιστής Καλοσογιούρος (1794–1878), στο έργο των οποίων κυριαρχούν οι αρχές του ρεαλισμού του νεοκλασικισμού. Σπουδαίοι χαρακτές μετά τον Πιτσαμάνο, όπως ο Μάρκος Ζαβιτζάνος (1884–1923), Λυκούργος Κογεβίνος (1887–1940) και Νικόλαος Βεντούρας (1899–1990), σηματοδοτούν μία από τις σημαντικότερες περιόδους της κερκυραϊκής αλλά και της νεοελληνικής χαρακτικής.

14. Τον 18ο αι. στην Κέρκυρα αναδείχθηκαν σημαντικές μορφές λόγιων ιερωμένων που διαμόρφωσαν την πνευματική ζωή του τόπου. Ο Ιερεμίας Καββαδίας (1703–1781) και οι μαθητές του Ευγένιος Βούλγαρης (1716–1806) και Νικηφόρος Θεοτόκης (1731–1800) αποτελούν σημαντικούς εκπροσώπους του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Ο τελευταίος ίδρυσε το 1758 μαζί με τον διδάσκαλό του το *Κοινόν Φροντιστήριο*, ένα από τα σημαντικότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιόδου σε ολόκληρη τη χώρα. Αργότερα, στα τέλη του 18ου αι., η Επτανησιακή Σχολή παράγει σπουδαίο λογοτεχνικό έργο, κυρίως ποίηση, με βασικά χαρακτηριστικά τη χρήση της δημοτικής γλώσσας και το ρομαντισμό στην έκφραση.

15. Στη δημόσια σιταποθήκη (Fontego) αποθηκεύονταν μεγάλες ποσότητες σιτηρών για να αντιμετωπιστούν οι συχνές σιτοδείες, καθώς η Κέρκυρα δεν παράγαγε σιτηρά.

16. Το δημόσιο ενευροδανειστήριο (Monte di Pietà) θεωρούνταν η τράπεζα των φτωχών, καθώς τους προστάτευε από τοκογλυφικά δάνεια.

17. Ospizi και ospedali. Νοσοκομειακή περίθαλψη σε τραυματίες στρατιώτες παρέχον και οι φραγκισκανοί μοναχοί της μονής της Αγίας Λουστίνης, έξω από την πόλη, στο προάστειο της Γαρίτσας.

18. Εκεί έμπαιναν σε καραντίνα 40 ημερών τα πλοία, πριν εισέλθουν στο λιμάνι. Η λειτουργία λοιμοκαθαρητηρίου σε ένα μεγάλο κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου, όπως ήταν η Κέρκυρα, ήταν απαραίτητη για την προστασία του πληθυσμού, καθώς στο μεσαίωνα οι συχνοί λοιμοί αποδεκάτιζαν τους πληθυσμούς.

19. Η ακατοίκητη νησίδα Λαζαρέτο συνδέεται διαχρονικά με την ιστορία της Κέρκυρας. Επί Βενετοκρατίας, στις αρχές του 16ου αι. κατασκευάστηκε ένα μοναστήρι και αργότερα ένα λοιμοκαθατήριο. Το 1798, κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας των Γάλλων χρησιμοποιήθηκε ως στρατιωτικό νοσοκομείο, ενώ κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας των Βρετανών, το 1814, λειτούργησε ξανά ως λοιμοκαθατήριο. Από το 1864 και μετά το λεπροκομείο χρησιμοποιήθηκε περιστασιακά. Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι ιταλικές δυνάμεις κατοχής ίδρυσαν στη νησίδα στρατόπεδο συγκέντρωσης για τους αιχμάλωτους της Εθνικής Αντίστασης. Μετά την Απελευθέρωση και κατά την περίοδο 1946 με 1954 το Λαζαρέτο χρησιμοποιήθηκε ως τόπος εκτέλεσης πολιτικών κρατουμένων. Σήμερα σώζονται στη νησίδα το διάωρο κτίριο που χρησιμοποιήθηκε ως αρχηγείο των Ιταλικών δυνάμεων, ο ναός του Αγίου Δημητρίου και ο τοίχος όπου εκτελούσαν τους καταδικασμένους σε θάνατο. Το 1992 χαρακτηρίστηκε ως ιστορικός τόπος, ως μνημείο ιατρικής ιστορίας, Εθνικής Αντίστασης και Εθνικής Συμφιλίωσης.

βιβλιογραφία

Αγοροπούλου-Μπιρμπίλη Α., *Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας* [διδ. διατρ., Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Ανώτατη Σχολή Αρχιτεκτόνων], Αθήνα 1976.

Ασωνίτης Σπ.Ν., *Η Κέρκυρα και τα ηπειρωτικά παράλια στα τέλη του μεσαίωνα (1386–1462)*, Θεσσαλονίκη 2009.

Βοκοτόπουλος Π.Λ.–Δημητρακοπούλου Π.–Ρηγάκου Δ.–Τριανταφυλλόπουλος Δ.Δ.–Χουλιάρης Ι.Π., *Ευρετήριο των βυζαντινών τοιχογραφιών της Ελλάδος: Ιόνια νησιά*, Αθήνα 2018.

Βυζαντινή και μεταβυζαντινή τέχνη στην Κέρκυρα: Μνημεία, εικόνες, κειμήλια, πολιτισμός, Κέρκυρα 1994.

Γιωτοπούλου-Σισιλιάνου Ε., *Πρεσβείες της βενετοκρατούμενης Κέρκυρας (16ος–18ος αι.)*. Πηγή για σχεδίασμα ανασύνθεσης της εποχής, Αθήνα 2002.

Ζερνιώτη Δ.–McKesson Camp J. II, *Ιόνια Νησιά & Δυτική Ελλάδα, Μουσείο Ασιατικής Τέχνης Κέρκυρας*, (κατ. έκθ.), Κέρκυρα 2014.

Κάντα-Κίτσου Κ., *Μουσείο Παλαιόπολης (Μον Repos) Κέρκυρας*, Αθήνα 2010.

Καραπιδάκης Ν., «Η ποιτική της πόλης», *Τα Ιστορικά* 17/32 (2000), 11–58.

Καραπιδάκης Ν.Ε.–Νικηφόρου Α.Δ. (επιμ.), *Οθωμανική αυτοκρατορία και Βενετία: Η πολιορκία της Κέρκυρας από τους Οθωμανούς το 1716, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, Κέρκυρα, 21–23 Οκτωβρίου 2016/ The Ottoman Empire and Venice: The Ottoman Siege of Corfu in 1716, International Scientific Congress, Corfu, 21–23 October 2016*, Κέρκυρα 2019.

Κατσέλακη Α., «Εικόνα του Εμμανουήλ Τζάνε στο Βυζαντινό Μουσείο», *Δελτίον Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 18 (1995), περίοδος Δ', σ. 129–138.

Κωνσταντινίδου Κ., *Για τους στρατιώτες, τους φτωχούς και τα αθώα βρέφη. Νοσοκομειακή περίθαλψη στη βενετική Κέρκυρα (17ος–18ος αι.)*, Αθήνα 2012.

Μέκκας Κ., *Η μονοκαλλιέργεια της ελιάς και το εμπόριο του λαδιού στην Κέρκυρα κατά τον 18ο αιώνα* [διδ. διατρ., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας], Αθήνα 2014.

Νικηφόρου Α. (επιμ.), *Κέρκυρα, μια μεσογειακή σύνθεση: Νησιωτισμός, δι-ασυνδέσεις, ανθρώπινα περιβάλλοντα, 16ος–19ος αι., Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Κέρκυρα, 22–25 Μαΐου 1996*, Κέρκυρα 1998.

Νικηφόρου Α., *Δημόσιες τελετές στην Κέρκυρα κατά την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας, 14ος–18ος αι.*, Αθήνα 1999 (1η έκδ.).

Παγκράτης Γ.Δ. (επιμ.), *Πόλεμος, κράτος και κοινωνία στο Ιόνιο Πέλαγος (τέλη 14ου–αρχές 19ου αιώνα)*, Αθήνα 2018.

Παππάς Θ.Γ. (επιμ.), *Κέρκυρα: Εγχειρίδιο τοπικής ιστορίας*, Αθήνα: 2000.

Παππάς Θ.Γ. (επιμ.), *Εγχειρίδιο ιστορίας Ιονίων Νήσων*, Κέρκυρα 2019.

Πυλαρινός Θ. (επιμ.), *Ιόνιοι Νήσοι: Ιστορία και Πολιτισμός*, Αθήνα 2007.

Πυλαρινός Θ.–Τζιβάρια Π.–Καρύδης Σπ.Χρ.–Κονιδάρης Δ. (επιμ.), *Ι' Διεθνές Πανιόνιο Συνέδριο, Κέρκυρα, 30 Απριλίου–4 Μαΐου 2014: Τα πρακτικά [Κεραυραϊκά Χρονικά 8–11]*, 6 τόμ., Κέρκυρα 2015–2018.

Τρυσποκούφη Ά.–Τσιτούρη Α. (επιμ.), *Ενετοί και Ιωαννίτες ιππότες: Δίκτυα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής: Πειραματική ενέργεια ARCI–MED*, Αθήνα 2001.

Χονδρογιάννης Στ.Θ., *Μουσείο Αντιβουνιώτισσας, Κέρκυρα*, Θεσσαλονίκη 2010.

Χονδρογιάννης Στ.–Βρανίκας Ν., *Αρχαιολογικός περίπατος στα βυζαντινά μνημεία της Παλαιόπολης, Κέρκυρα/ Archaeological Tour of the Byzantine Monuments of Palaiopolis, Corfu*, Αθήνα 2004.

Concina E.–Νικηφόρου-Testone A., *Κέρκυρα: Ιστορία, αστική ζωή και αρχιτεκτονική, 14ος–19ος αι., Αχιλλείο, Ιούλιος–Σεπτέμβριος 1994* (κατ. έκθ.), Κέρκυρα 1994.

Maltezu Chr.–Ortalli G. (επιμ.), *Venezia e le isole Ionie*, Βενετία 2005.

Πηγές στο διαδίκτυο:

http://odysseus.culture.gr/h3/gh352.jsp?obj_id=25506

http://odysseus.culture.gr/h3/gh352.jsp?obj_id=954

<https://whc.unesco.org/en/list/978/>

Δήμος Κέρκυρας, Αξιοθέατα:

<https://web.archive.org/web/20170623205909/http://www.corfu.gr/web/guest/visitor/sights>

Μουσείο Αντιβουνιώτισσας/The Antivouniotissa Museum:

<https://www.antivouniotissamuseum.gr/el/kerkyra/>

Corfu History: <https://www.corfuhistory.eu/>

προέλευση εικόνων

Εξώφυλλο: ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

1. ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

2. https://el.wikipedia.org/wiki/Κέρκυρα#/media/Αρχείο:Corfu_Pinargenti_1573.jpg

3. ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

4. Συλλογή Packard Humanities Institute [Dodwell Collection] και J. McK. Camp. Βλ. «Ιόνια Νησιά και Δυτική Ελλάδα. Έργα από τα ταξίδια των E. Dodwell και S. Pomardi, 1801 και 1805–1806», Μουσείο Ασιατικής Τέχνης Κέρκυρας, Περιοδική Έκθεση 2014. <https://matk.gr/el/show-item/ionia-nisia-kai-ditiki-ellada-mouseio-asiatikis-texnis-kerkyra/>

5. Βυζαντινό Μουσείο Αντιβουνιώτισσας Κέρκυρα https://el.wikipedia.org/wiki/Βυζαντινό_Μουσείο_Αντιβουνιώτισσας#/media/Αρχείο:Saints_Serge_et_Bacchus_Sainte_Justine_de_Padoue_Michael_Damaskinos.JPG

6. Δημοτική Πινακοθήκη Δήμου κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων. <https://artcorfu.gr/work/λιθοβολισμός-του-αγίου-στεφάνου/>

7. Ναός Παναγίας Σπηλαιώτισσας. https://en.wikipedia.org/wiki/Konstantinos_Kontarinis#/media/File:Konstantinos_Kontarinis_Saint_Lucian's_Miracle.png

8. ΥΠΠΟ https://el.wikipedia.org/wiki/Παύλος_Προσαλέντης#/Media/Αρχείο:Estàtua_de_Sir_Frederick_Adam,_Palaiá_Anaktora,_Corf%C3%BA.JPG

9. Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο. <https://www.ebyzantinemuseum.gr/?i=bxm.el.exhibit&iid=60>

10. Εθνική Πινακοθήκη. <https://www.nationalgallery.gr/artwork/panagia/>

11. Κέρκυρα, Παράρτημα Εθνικής Πινακοθήκης. <https://www.nationalgallery.gr/artwork/i-metastasi-tis-theotokou/>

12. ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

13. ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

14. ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

15. ΥΠΠΟ/ΔΑΜΕΕΠ

ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΙΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

στα ελληνικά μνημεία υπεσco

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων,
- Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων
- Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ISBN 978-960-386-607-7